

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wyników szczytu w sprawie zatrudnienia

(2009/C 306/16)

Pismem z dnia 13 marca 2009 r. przewodniczący Komisji Europejskiej, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zwrócił się do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego o opracowanie opinii w sprawie

„wyników szczytu w sprawie zatrudnienia”.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 26 maja 2009 r. Sprawozdawcą był Wolfgang GREIF.

Na 454. sesji plenarnej w dniach 10–11 czerwca 2009 r. (posiedzenie z dnia 11 czerwca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 140 do 27 – 24 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Zalecenia

1.1 Państwa członkowskie Unii Europejskiej zostały boleśnie dotknięte obecnym kryzysem finansowo-gospodarczym. Bezrobocie wzrasta w niepokojącym tempie, dlatego też pierwszym zadaniem UE powinno być przeciwdziałanie tej tendencji oraz zapobieżenie masowym zwolnieniom. Dla Komitetu jasne jest, że wymaga to szczególnych wysiłków ze strony wszystkich właściwych podmiotów w państwach członkowskich i na szczeblu UE. Tradycyjne metody w żaden sposób nie przystają do tej wyjątkowej sytuacji i nie stanowią aktualnie rozwiązania możliwego do zastosowania w polityce zatrudnienia.

1.2 W niniejszej opinii EKES przedstawia zalecenia dotyczące przezwyciężenia obecnego kryzysu na rynku pracy, które powinny posłużyć do przygotowywania konkluzji Rady Europejskiej w dniach 18-19 czerwca 2009 r.:

- przywrócenie zaufania konsumentów i inwestorów poprzez zapewnienie i stymulowanie popytu prywatnego i publicznego;
- wykorzystanie wspieranych przez państwo instrumentów aktywnej polityki rynku pracy w celu utrzymania zatrudnienia, przy jednoczesnym doskonaleniu kwalifikacji;
- zapobieganie – w miarę możliwości – zmniejszaniu dochodów, wspieranie równości szans, zwracanie uwagi na nierówności oraz zwiększenie bezpieczeństwa na rynku pracy;
- zapewnienie inwestycji publicznych poprzez przejściowe elastyczne stosowanie paktu stabilizacji oraz rozszerzenie podstawy opodatkowania w państwach członkowskich;
- udostępnienie większej ilości środków europejskich oraz ułatwienie dostępu do środków pochodzących z europejskich funduszy strukturalnych, a także szybka korekta funduszu dostosowania do globalizacji;

— kontynuacja reform strukturalnych, w jak najmniejszym stopniu obciążających społeczeństwo, podnoszenie kwalifikacji i skuteczniejsze dostosowywanie ich do potrzeb rynku pracy, poprawa mobilności oraz stymulowanie przedsiębiorczości.

1.3 Partnerzy społeczni i inni przedstawiciele zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego odgrywają kluczową rolę w zwalczaniu kryzysu. Odpowiedzialność za to, by taki kryzys już więcej się nie powtórzył, spoczywa na wszystkich kompetentnych podmiotach sfery gospodarczej, społecznej i politycznej.

2. Wprowadzenie: Bezrobocie w UE niepokojąco wzrasta, dlatego tradycyjne metody w polityce zatrudnienia nie stanowią rozwiązania

2.1 Państwa członkowskie Unii Europejskiej zostały boleśnie dotknięte obecnym kryzysem finansowo-gospodarczym. Od września 2008 r. znacznie wzrósł odsetek przedsiębiorstw, które ucierpiały na skutek spowolnienia. Bezrobocie wzrasta w niepokojącym tempie:

- Według najnowszych prognoz bezrobocie w strefie euro wzrośnie z 7,5 % w 2008 r. do 10 % w 2009 r. i aż 12 % w roku 2010 ⁽¹⁾.
- W porównaniu z wcześniejszymi kryzysami bezrobocie rośnie obecnie znacznie szybciej. Na początku lat 90. bezrobocie rosło średnio o 1 % co cztery, pić kwartałów; w roku 2009 wzrosło w strefie euro o 3 % ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Śródkresowe prognozy OECS, marzec 2009 r. W porównaniu do tych prognoz bezrobocie w grupie UE-16, w roku 1999 bezrobocie w grupie UE-15 wynosiło 9,9 % a w grupie UE-11 10,9 % (<https://www.oecd.org/dataoecd/7/20/2666439.pdf>).

⁽²⁾ Tamże.

— W wielu sektorach dochodzi już do masowych zwolnień, tak w sektorze usług (zwłaszcza w sektorze bankowym), jak też w sektorze produkcyjnym (przede wszystkim w przemyśle motoryzacyjnym, w tym wśród dostawców, przemyśle chemicznym i w budownictwie).

— Musimy przygotować się na dalsze pogarszanie się sytuacji: według aktualnych prognoz Komisji i OECD pracę straci jeszcze ponad 8 mln osób.

2.2 W obliczu tych niepokojących tendencji na rynkach pracy, najwyższym priorytetem w całej Unii powinno być zapobieżenie masowym zwolnieniom i dalszemu wzrostowi bezrobocia. Dla Komitetu jasne jest, że wymaga to szczególnych wysiłków ze strony wszystkich właściwych podmiotów w państwach członkowskich i na szczeblu UE. Tradycyjne metody w żaden sposób nie przystają do tej wyjątkowej sytuacji i nie stanowią aktualnie rozwiązania możliwego do zastosowania w polityce zatrudnienia. W tym kontekście EKES z zadowoleniem przyjmuje zorganizowanie szczytu w sprawie zatrudnienia, który stanowić będzie dobrą okazję do rozpoczęcia debaty na temat sposobów, które pozwoliłyby zapobiec powtórzeniu się kryzysu o tak dramatycznych konsekwencjach dla rynku pracy. W związku z tym Komitet odpowiedział na wezwanie do aktywnej współpracy partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

2.3 Już w swoim Programie dla Europy⁽³⁾ i we wcześniejszych opiniach (zwłaszcza w sprawie europejskiego planu naprawy gospodarczej) EKES poruszył zasadnicze kwestie mające znaczenie dla przeciwdziałania kryzysowi w krótszej perspektywie.

2.4 W uzupełnieniu do wspomnianych dokumentów w niniejszej opinii Komitet przedstawia kolejne zalecenia dotyczące sposobów przeciwdziałania dalszemu wzrostowi bezrobocia. Tym samym pragnie on wnieść wkład w przygotowanie konkluzji Rady Europejskiej, której posiedzenie odbędzie się w dniach 18-19 czerwca 2009 r.

3. Zalecenia EKES-u dotyczące przeciwdziałania obecnemu kryzysowi na rynku pracy

3.1 Przywrócenie zaufania konsumentów i inwestorów poprzez zapewnienie i stymulowanie popytu prywatnego i publicznego

3.1.1 Polityka rynku pracy nie tworzy sama z siebie miejsc pracy. Może wspierać ten proces, lecz nie może zastąpić dynamiki niezbędnej do kreowania zatrudnienia. Podstawą skutecznej polityki rynku pracy jest stabilna gospodarka. Bez ożywienia gospodarki nie nastąpi wzrost zatrudnienia. W związku z tym, mając na uwadze napiętą sytuację, środki polityki rynku pracy będą skuteczne tylko w sprzyjającym

klimacie makroekonomicznym. EKES poparł w tym kontekście przyjęty w grudniu 2008 r. europejski plan naprawy gospodarczej. Uważa go za właściwą reakcję na pojawiające się wyzwania, wzywa jednak Komisję i wszystkie zainteresowane podmioty w państwach członkowskich do bezzwłocznego wdrożenia rozpoczętych planów⁽⁴⁾.

3.1.2 By uniknąć masowych zwolnień i zmniejszyć bezrobocie, potrzebne są dalsze intensywne działania na szczeblu krajowym i europejskim. EKES ponownie przytacza wyrażone już wcześniej przekonanie, że wdrożone dotychczas plany naprawy gospodarczej mają zbyt ograniczony zasięg⁽⁵⁾. Na wypadek, gdyby jesienią okazało się, że dotychczasowe środki na rzecz zapobiegania masowemu bezrobociu nie są wystarczające, EKES wzywa do przyjęcia drugiego europejskiego planu naprawy gospodarczej, który miałby daleko idące skutki dla polityki rynku pracy i dysponował dodatkowymi funduszami w wysokości 2% PKB. Obok dodatkowych inwestycji krajowych, które należy przeprowadzać w sposób bardziej skoordynowany niż dotychczas, by zwiększyć korzystne oddziaływanie na politykę zatrudnienia, trzeba również zidentyfikować ważne europejskie projekty inwestycyjne.

3.1.3 Oprócz ożywienia koniunktury kluczowe znaczenie mają środki w ramach polityki rynku pracy. Dlatego około 1% planowanych wydatków należy przeznaczyć na politykę rynku pracy, która mogłaby przyjmować różne formy w zależności od sytuacji na rynku pracy w poszczególnych krajach UE (np. większa pomoc dla bezrobotnych, wspieranie modeli *flexicurity*, promowanie modeli skróconego czasu pracy przy zapewnieniu odpowiedniego poziomu dochodów, inwestycje w kształcenie i szkolenia, zwiększone stosowanie zachęt do zatrudnienia, środki prewencyjne dostosowane do potrzeb przedsiębiorstw, tworzenie miejsc pracy w trzecim sektorze itp.), a 1% – na inwestycje sprzyjające zatrudnieniu. Przy tym inwestycje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i ekologicznych oraz wspierania innowacji mogą przynieść podwójne korzyści, o ile nie służą jedynie krótkofalowemu pobudzeniu gospodarki, lecz wzmacniają również konkurencyjność i przyszły potencjał wzrostu gospodarczego zgodnie z założeniami strategii lizbońskiej.

3.2 Wykorzystanie wspieranych przez państwo instrumentów aktywnej polityki rynku pracy w celu utrzymania zatrudnienia, przy jednoczesnym doskonaleniu kwalifikacji

3.2.1 Komitet wyraża zadowolenie, iż w obliczu dramatycznej sytuacji na rynkach pracy i ciężkiego położenia przedsiębiorstw coraz więcej państw członkowskich UE wprowadziło wspierane przez państwo instrumenty aktywnej polityki rynku pracy umożliwiające pracownikom pozostanie w firmie i dalsze kształcenie się (hasłem jest tu skrócony czas pracy). Zastosowanie modeli, które umożliwiają przedsiębiorstwom utrzymanie zatrudnienia, połączonych z solidnym wsparciem dla dochodów w przypadku skrócenia czasu pracy, jest zdaniem EKES-u

⁽³⁾ Zob. EKES – Program dla Europy: propozycje społeczeństwa obywatelskiego, www.eesc.europa.eu

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie europejskiego planu naprawy gospodarczej, sprawozdawca: Thomas Delapina (Dz.U. C 228 z 22.9.2009).

⁽⁵⁾ Tamże.

znacznie inteligentniejszym sposobem radzenia sobie z kryzysem niż po prostu zwolnienie pracowników przy pierwszym spadku zamówień, gdyż dzięki temu, kiedy nastąpi poprawa koniunktury, w gospodarce pozostanie odpowiednio wykwalifikowana siła robocza. Zdaniem Komitetu modele takie należy opracować również w tych państwach UE, w których dotychczas nie były one stosowane, i objąć nimi koniecznie osoby zatrudnione w oparciu o niestandardowe umowy o pracę.

3.2.2 Chociaż takie modele mogą na pewien czas rozładować sytuację w szczególnie mocno dotkniętych sektorach lub przedsiębiorstwach, trzeba jednak postawić pytanie, co zrobić, jeżeli spowolnienie gospodarcze będzie utrzymywało się nadal i tego rodzaju instrumenty skierowane do przedsiębiorstw nie wystarczą już, by zapobiec zwolnieniom. Trzeba będzie wtedy opracować – przy współudziale partnerów społecznych – dodatkowe instrumenty wspomagające kompleksową ochronę zatrudnienia i przekwalifikowanie oraz zapewnić ich finansowanie, tak aby skutki kryzysu nie ujawniły się na rynku pracy z pełną siłą (np. „sieci bezpieczeństwa” dla poszczególnych branż lub dostosowane do zapotrzebowania szkolenia w takich przyszłościowych dziedzinach, jak środowisko, energia, zdrowie).

3.2.3 Potrzebne są ponadto dostateczne, skuteczne i zrównoważone systemy zabezpieczenia społecznego, przy czym szczególną uwagę należy zwrócić na pomoc dla najbardziej dotkniętych obywateli, czyli dla osób słabszych społecznie oraz dla grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Z reguły bowiem kryzys na rynku pracy najpierw uderza w najsłabsze ogniwa, czyli w osoby o niepewnym stosunku pracy, np. w pracowników tymczasowych lub takich z umową o pracę na czas określony, ale także we wspomniane grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Niewspółmiernie dotknięte są także osoby młode, dlatego w warunkach kryzysu najwyższym priorytetem jest ich integracja na rynku pracy. Gospodarka społeczna może odegrać znaczącą rolę w pokonywaniu kryzysu, zwłaszcza gdy trzeba tworzyć sensowne, wartościowe społecznie miejsca pracy. Trzeba przy tym jednak uważać, aby nie doszło do zakłócenia konkurencji.

3.3 *Zapobieganie – w miarę możliwości – zmniejszaniu dochodów, wspieranie równości szans, zwracanie uwagi na nierówności oraz zwiększenie bezpieczeństwa na rynku pracy*

3.3.1 Gwałtowny i znaczny wzrost bezrobocia, podobnie jak zastosowanie modeli skróconego czasu pracy, pokazuje, że w większości państw UE elastyczność rynków pracy jest wystarczająca, by przedsiębiorstwa mogły szybko reagować na spadek zamówień. Nie może być zatem mowy o zbyt sztywnych rynkach pracy w Europie. W warunkach obecnego kryzysu nie ma żadnej realnej przesłanki, by wzywać do rozluźnienia istniejących regulacji z zakresu ochrony pracy. Wobec coraz większych zagrożeń związanych z zaostrzeniem się sytuacji na rynku pracy, które dotyka coraz większą liczbę zatrudnionych, pojawia się raczej konieczność skutecznego zwiększenia bezpie-

czeństwa rynku pracy. Zdaniem Komitetu oznacza to także ułatwienie dostępu do wsparcia socjalnego, zwłaszcza w przypadku bezrobocia, i rozszerzenie zakresu tego wsparcia, tak aby zapobiec dalszemu pogłębianiu nierówności. W związku z tym EKES wzywa Komisję, by powróciła do swej propozycji przedłużenia czasu korzystania z wsparcia dla bezrobotnych⁽⁶⁾.

3.3.2 Podejmując działania w celu przezwyciężenia kryzysu, należy w każdym przypadku dbać o to, by nie były one sprzeczne z celem ożywienia popytu i zatrudnienia oraz złagodzenia niekorzystnych skutków społecznych. Muszą być one prowadzone w sposób akceptowalny społecznie, jak również sprzyjać wzrostowi i zatrudnieniu. Mając to na względzie, państwa członkowskie powinny, przy współudziale partnerów społecznych, zwiększać także prywatną konsumpcję poprzez odpowiednią politykę podatkową i w zakresie dochodów.

3.3.3 EKES stwierdził już w przeszłości, że główną rolę w przezwyciężaniu kryzysu odgrywa polityka płacowa, która musi sprostać dwóm funkcjom, jakie w gospodarce pełnią wynagrodzenia. Ponieważ firmy będą inwestować i tworzyć miejsca pracy tylko przy odpowiednich przewidywaniach co do popytu, to patrząc na całość gospodarki, średniookresowe określenie przyrostu płac według danego przyrostu wydajności gospodarki narodowej zapewni równowagę pomiędzy wystarczającym wzrostem popytu a zachowaniem konkurencyjności cenowej. Partnerzy społeczni muszą się więc starać uniknąć polityki płacowej polegającej na przerzucaniu kosztów na innych (tzw. strategia *beggar-thy-neighbor*)⁽⁷⁾. W tym kontekście, zwłaszcza w czasach potężnego spowolnienia gospodarczego, EKES podkreśla konieczność dostosowania polityki płacowej do tendencji wydajności produkcji w całej gospodarce.

3.4 *Zapewnienie inwestycji publicznych poprzez przejściowe elastyczne stosowanie paktu stabilności oraz rozszerzenie podstawy opodatkowania w państwach członkowskich*

3.4.1 Środki na rzecz ożywienia koniunktury i ustabilizowania rynku pracy będą bardzo kosztowne. W przypadku większości państw członkowskich nowe zadłużenie spowoduje przekroczenie 3-procentowego limitu. Komitet wypowiedział się już na ten temat, stwierdzając, że w ramach elastyczności, jaką daje zreformowany pakt stabilności i wzrostu oraz w obecnych wyjątkowych okolicznościach uważa to za sensowne i konieczne, a zatem dopuszczalne i niewymagające nakładania kar. Warunki zawarte w pakcie nie mogą w żadnym razie stanowić przeszkody dla publicznych inwestycji w badania, rozwój i kształcenie, tworzących potencjał dla przyszłego wzrostu⁽⁸⁾, ponieważ wzrost ten jest podstawą do szybkiego przywrócenia zrównoważonego kursu finansów publicznych po przezwyciężeniu kryzysu. Należy przy tym już teraz zastanowić się nad sposobem zawrócenia po kryzysie na drogę zrównoważonego rozwoju w długiej perspektywie.

⁽⁶⁾ Komunikat Komisji „Realizacja europejskiego planu naprawy”, 4 marca 2009 r. – COM(2009) 114 wersja ostateczna.

⁽⁷⁾ Zob. przypis 4.

⁽⁸⁾ Tamże.

3.4.2 Z budżetów publicznych nie da się sfinansować wszystkiego, od ratowania banków i zwiększania wydatków na cele socjalne, przez inwestycje w innowacje, aż po wspieranie przedsiębiorstw. Trzeba będzie znaleźć nowe źródła dochodów państwa. Komitet uważa, że konieczne jest zwiększenie wpływów podatkowych państw członkowskich, m.in. poprzez zlikwidowanie rajów podatkowych, ukrócenie wyścigu w obniżaniu podatków, jak też zwalczanie oszustw podatkowych. Ponadto wskazana jest ogólna refleksja nad całym systemem podatkowym, przy czym trzeba będzie uwzględnić kwestie stawek podatkowych dla różnych rodzajów dochodów i majątku⁽⁹⁾.

3.4.3 Wzmocnienie wymiaru europejskiego polega też na tym, by w większym stopniu myśleć nad wspólnymi europejskimi projektami, np. w dziedzinie infrastruktury zaopatrzenia w energię. Częściowe finansowanie tych projektów można by zapewnić poprzez większą elastyczność między poszczególnymi liniami budżetowymi w ramach budżetu UE, co pozwoliłoby przeznaczyć na ten cel niewykorzystane środki. W tym kontekście należy też rozważyć pomysł europejskiej pożyczki z europejskiego funduszu państwowego.

3.5 *Udostępnienie większej ilości środków europejskich oraz ułatwienie dostępu do środków pochodzących z europejskich funduszy strukturalnych, a także szybka korekta funduszu dostosowania do globalizacji*

3.5.1 Aby przyspieszyć pojawienie się efektów, przy przyznawaniu środków z różnych funduszy europejskich potrzebne są, poza skutecznym ich wykorzystaniem, także elastyczność oraz pragmatyzm. Chodzi tu o konieczne uproszczenie zarządzania wykorzystaniem przewidzianych środków, ale także o ewentualne ich zwiększenie o niewykorzystane środki z innych dziedzin polityki wspólnotowej.

3.5.2 Jeśli chodzi o Europejski fundusz dostosowania do globalizacji, Komitet niedawno wydał opinię w tej sprawie⁽¹⁰⁾, w której przyjął z dużym zadowoleniem propozycję Komisji dotyczącą tymczasowego rozszerzenia zakresu zastosowania EFG, by pomóc pracownikom, którzy zostali zwolnieni w następstwie obecnego światowego kryzysu gospodarczego.

3.5.3 Ponadto Komitet zaproponował podwojenie środków funduszu do 1 mld EUR, a okresu finansowania z EFG do 24 miesięcy, a także obniżenie progu zwolnień o połowę, do 500 pracowników, i wreszcie zwiększenie współczynnika interwencji. Komitet nalega także na włączanie partnerów społecznych wszystkich szczebli w rozpatrywanie wniosków o pomoc. Jeżeli kryzys gospodarczy będzie się utrzymywał, należy rozważyć dalsze zwiększenie środków oraz ewentualne obniżenie progu 500 zwolnień wymaganego do złożenia wniosku o wsparcie z EFG.

⁽⁹⁾ Tamże.

⁽¹⁰⁾ Opinia EKES-u z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie Europejskiego funduszu dostosowania do globalizacji, sprawozdawca: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS (Dz.U. C 228 z 22.9.2009).

3.6 *Podnoszenie kwalifikacji, dostosowanie do potrzeb rynku pracy i promowanie mobilności*

3.6.1 Podnoszenie kwalifikacji ma kluczowe znaczenie dla przyszłego wzrostu gospodarczego i wydajności pracy w Europie, dla jej zdolności do dostosowywania się do zmian oraz dla równości i spójności społecznej. Jest to najlepszy sposób wykorzystania nowych możliwości tworzenia trwałych miejsc pracy.

3.6.2 Kiedy gospodarka zacznie się ożywiać, potrzebne będą wszelkie zasoby siły roboczej, zwłaszcza że w wyniku przemian demograficznych kurczy się liczba ludności w wieku produkcyjnym.

3.6.3 Mobilność pracowników to instrument kluczowy dla efektywnego funkcjonowania jednolitego rynku, niezbędny do tego, by pozwolić większej liczbie osób znaleźć lepsze miejsca pracy, co jest głównym celem strategii lizbońskiej. Pracownicy muszą być bardziej mobilni zarówno między miejscami pracy, jak i między regionami i państwami członkowskimi, o ile mobilność ta będzie zgodna z obowiązującymi układami zbiorowymi i prawem pracy poszczególnych państw członkowskich. Mobilność wzmacnia także wzrost gospodarczy i konkurencyjność Europy w światowym współzawodnictwie gospodarczym.

4. Uwagi do priorytetów sformułowanych na szczycie w sprawie zatrudnienia

4.1 W oparciu o wymienione założenia Komitet popiera priorytety uzgodnione na szczycie w sprawie zatrudnienia, które mogą przyczynić się do ustabilizowania sytuacji na rynku pracy.

4.1.1 *Utrzymanie zatrudnienia.* Komitet uważa za szczególnie ważne, by w centrum uwagi znalazły się przy tym przede wszystkim kwestie jakości pracy („liczniejsze i lepsze miejsca pracy”) i korzystne warunki zmiany miejsca pracy („niech zmiana się opłaca”). Koncepcja *flexicurity* musi skutecznie zapewnić „bezpieczeństwo w procesie zmian”, przy czym w praktyce należy przypisać równe znaczenie bezpieczeństwu na rynku pracy, stabilnym warunkom zatrudnienia i utrzymaniu zdolności do zatrudnienia, zabezpieczeniu społecznemu oraz elastyczności rynku pracy. Dlatego staraniom na rzecz wyjścia z kryzysu i przywrócenia wzrostu powinny towarzyszyć zwiększone bezpieczeństwo pracowników oraz mniejsza elastyczność i niepewność zatrudnienia.

4.1.2 *Wspieranie mobilności.* Zmieniające się warunki gospodarcze wymagają znacznych, innowacyjnych zdolności dostosowawczych, także na rynkach pracy. Potrzebna jest umiejętność inteligentnego reagowania na szybkie zmiany struktur. Mając na uwadze koncepcję *flexicurity*, należy zapewnić pracownikom takie przygotowanie do nowych wyzwań na rynku pracy, które umożliwi im mobilność między dobrymi miejscami pracy. W kontekście obecnego kryzysu trzeba zwrócić szczególną

uwagę na utrzymanie zdolności do zatrudnienia. Ważne jest tworzenie i zabezpieczanie miejsc pracy, a nie samo tylko wsparcie dla bezrobotnych. Ponadto trzeba uczynić wszystko, by środki w ramach polityki rynku pracy i zatrudnienia naprawdę prowadziły do mobilności polegającej na przejściu z utraconego miejsca pracy na inne, nowo utworzone, a nie prowadziły w ślepią uliczkę mobilności „od zatrudnienia do bezrobocia” lub w pułapkę „złej pracy”.

4.1.3 *Skoordynowanie doskonalenia zawodowego z potrzebami rynku pracy.* Komitet stwierdza, że pierwszoplanowe znaczenie ma dostęp do kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz jego finansowanie, a także wykorzystanie czasu pracy w ramach uczenia się przez całe życie. Musi jednak towarzyszyć temu tworzenie produktywnych, wymagających wysokich kwalifikacji i dobrze płatnych miejsc pracy, aby pracownicy nie byli zmuszeni – jak to ma miejsce zbyt często – do podejmowania pracy poniżej swoich kwalifikacji. Dobrze wykształceni pracownicy oraz dostępność produktywnych miejsc pracy to istotne czynniki pozwalające młodzieży wejść na rynek pracy oraz sprzyjające konkurencji i dobrobytowi.

4.1.4 *Większy dostęp do rynku pracy.* W obliczu obecnego kryzysu, który pogłębia nierówności i powoduje, że coraz więcej ludzi doświadcza problemów egzystencjalnych, musi to stanowić szczególny priorytet. Ważne jest przede wszystkim umożliwienie zatrudnienia osobom wykluczonym z rynku pracy oraz podejmowanie skutecznych starań na rzecz usunięcia dyskryminacji w zakresie dostępu do rynku pracy i pozostawania na nim. W oddzielnej opinii Komitet wyraził swoje stanowisko w sprawie wspierania dostępu grup priorytetowych do rynku pracy, stwierdzając, że ich (ponownej) integracji muszą towarzyszyć starania na rzecz zapewnienia im perspektywy pozostania na rynku pracy i rozwoju zawodowego⁽¹⁾. W związku z tym UE musi – z uwzględnieniem i poszanowaniem autonomii partnerów społecznych – opra-

cować także odpowiednie uregulowania dotyczące niestandardowych form zatrudnienia, przy czym należy wyraźnie podkreślić, że regułą powinny także w przyszłości pozostać umowy o pracę na czas nieokreślony.

4.1.5 *Wspieranie przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy:* EKES zdaje sobie sprawę, że środkiem krótkoterminowym powinny towarzyszyć środki długoterminowe oraz strategia skierowana ku przyszłości. Trzeba pomóc przedsiębiorstwom w przezwyciężeniu kryzysu na rynku kredytów i w ożywieniu ich podstawowej działalności, tak aby mogły produkować, świadczyć usługi i tworzyć miejsca pracy. Niezbędne jest także promowanie ducha przedsiębiorczości. Należy wspierać bezrobotnych, szczególnie młodych, którzy są gotowi założyć własną działalność gospodarczą, poprzez instrumenty gospodarcze, wspieranie produktywnych inwestycji oraz odpowiednie szkolenia.

4.1.6 *Konieczny jest postęp w reformach strukturalnych,* jakie przewidziano w strategii UE na rzecz wzrostu i zatrudnienia. Reformy te nie mogą obciążać społeczeństwa ani hamować starań zmierzających do wzmocnienia popytu prywatnego i publicznego oraz do złagodzenia niekorzystnych skutków społecznych.

4.2 *Partnerzy społeczni i inni przedstawiciele zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego* odgrywają kluczową rolę w zwalczaniu kryzysu. Niezbędne jest wzmocnienie dialogu społecznego, a zwłaszcza roli układów zbiorowych, by z jednej strony nakreślić i realizować politykę, która pozwoli jak najszybciej wyjść z kryzysu, a z drugiej jak najbardziej ograniczyć gospodarcze i społeczne konsekwencje dla obywateli. Odpowiedzialność za to, by taki kryzys już więcej się nie powtórzył, spoczywa na wszystkich kompetentnych podmiotach sfery gospodarczej, społecznej i politycznej.

Bruksela dnia 11 czerwca 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

⁽¹⁾ Opinia EKES-u z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie: „Zatrudnienie grup priorytetowych (strategia lizbońska)”, sprawozdawca: Wolfgang GREIF (Dz.U. C 256 z 27.10.2007).

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie ponad jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty (art. 54 ust. 3 regulaminu wewnętrznego):

Punkt 3.3

Zmienić

~~„Zapobieganie – w miarę możliwości – zmniejszaniu dochodów, wspieranie równości szans; flexicurity to właściwe podejście sprzyjające modernizacji rynków pracy i zwiększaniu ich zdolności dostosowawczej; zwracanie uwagi na nierówności oraz zwiększenie bezpieczeństwa na rynku pracy”.~~

Wynik głosowania

Za: 84 Przeciw: 90 Wstrzymało się: 11

Punkt 3.3.1

Zmienić

~~„Gwałtowny i znaczny wzrost bezrobocia, podobnie jak zastosowanie modeli skróconego czasu pracy, pokazuje, że w większości państw UE elastyczność rynków pracy jest wystarczająca, by znacząco przyczynia się do tego, że przedsiębiorstwa są w stanie mogły szybko reagować na spadek zamówień. Nie może być zatem mowy o zbyt sztywnych rynkach pracy w Europie. W warunkach obecnego kryzysu nie ma żadnej realnej przesłanki, by wzywać do rozluźnienia istniejących regulacji z zakresu ochrony pracy. Wobec coraz większych zagrożeń związanych z zaostrzeniem się sytuacji gospodarczej i sytuacji na rynku pracy, które dotyka coraz większą liczbę zatrudnionych, pojawia się raczej konieczność potrzeby właściwej równowagi między bezpieczeństwem i elastycznością. Wspieranie równości szans i zapobieganie dalszemu pogłębianiu się nierówności wymaga podjęcia odpowiednich środków dotyczących przede wszystkim osób w najbardziej niekorzystnej sytuacji. Zdaniem EKES-u do takich środków należy zmniejszenie pozapłacowych kosztów pracy, a także zapewnienie stosownego wsparcia dla dochodów przy jednoczesnym utrzymaniu zachęt do ponownego zatrudnienia, zwiększenia bezpieczeństwa rynku pracy. Zdaniem Komitetu oznacza to także ułatwienie dostępu do wsparcia socjalnego, zwłaszcza w przypadku bezrobocia, i rozszerzenie zakresu tego wsparcia, tak aby zapobiec dalszemu pogłębianiu nierówności. W związku z tym EKES wzywa Komisję, by powróciła do swej propozycji przedłużenia czasu korzystania z wsparcia dla bezrobotnych.”~~

Wynik głosowania

Za: 78 Przeciw: 96 Wstrzymało się: 9